

Position paper Veiligheidsberaad: Tweede Kamerverkiezingen 2025

De veiligheidsregio's zijn een betrouwbare partner bij de bestrijding van complexe en langdurige crises, zoals bij de Covid-19-pandemie en de opvang van ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers. Die betrokkenheid neemt toe door geopolitieke en klimatologische dreigingen die op Nederland afkomen, zoals onbeheersbare natuurbranden, overstromingen, grootschalige digitale ontwrichting en meerdaagse uitval van de stroomvoorziening. De afgelopen jaren is steeds meer van de veiligheidsregio's en brandweerorganisatie gevraagd, met minder besteedbare middelen. Het is nu tijd voor een kentering. Veiligheid is niet langer een vrijblijvende keuze, maar een noodzakelijke basis.

Terugdraaien bezuinigingen op veiligheidsregio's en investeren in slagkracht brandweer

Dreigingen worden onvoorspelbaarder, complexer, en grootschaliger. Dit vraagt om een snel opschaalbare organisatie met slagkracht en uithoudingsvermogen. Door de bezuiniging op crisisbeheersing en brandweer door het Kabinet, staan de kerntaken van de brandweer nog eens extra onder druk. Dit terwijl de veiligheidssituatie in Nederland juist vraagt om méér nabijheid van de hulpdiensten. In plaats van het sluiten van brandweerkazernes is juist extra brandweercapaciteit nodig. Hierdoor kunnen inwoners op tijd hulp krijgen, ook in dunbevolkte gebieden. Dit vraagt niet alleen om extra brandweerpersoneel, maar ook om meer voertuigen en specifieke expertise. Juist die onderdelen worden het hardst geraakt door de bezuinigingen op de veiligheidsregio's.

Gevolgen NAVO-inzet voor nationale veiligheid en weerbaarheid

Met het verhogen van de NAVO-norm wordt duidelijk dat een artikel-5 scenario steeds reëler is. Defensie ondersteunt de veiligheidsregio's momenteel met bijstand in geval van rampen en crisis. Zo worden blushelikopters geleverd bij natuurbranden en noodbruggen bij overstromingen. Tijdens een NAVO-inzet kan die bijstand geheel of gedeeltelijk wegvallen, omdat Defensie andere prioriteiten heeft. De veiligheidsregio's kunnen dan niet meer op ondersteuning rekenen. Juist om onze eigen samenleving dan veilig te houden is het van belang dat de veiligheidsregio's dit kunnen opvangen met capaciteit en expertise of door samenwerkingsafspraken met het bedrijfsleven te maken. Dit vraagt om een extra investering in de veiligheidsregio's zodat de nationale veiligheid niet in het geding komt.

Doorpakken en investeren in natuurbrandbestrijding

Door aanhoudende droogte komen natuurbranden steeds vaker voor en zijn ze intenser van aard. In een dichtbevolkt land als Nederland leidt dit direct tot gevaarlijke situaties voor mens, dier en natuur. We zijn de afgelopen jaren al een paar keer door het oog van de naald gekropen, zoals tijdens de recente natuurbrand op de Edese heide. Als een brand van dergelijke grootte op meerdere plekken om zich heen slaat, kunnen we dat niet effectief bestrijden. Het is dan ook niet de vraag *of* een natuurbrand met verwoestende gevolgen en slachtoffers gaat plaatsvinden, maar *wanneer*. Om hierop voorbereid te zijn is een langere inzetbaarheid en specifieke expertise van de brandweer hard nodig.

Goed zorgen voor onze brandweermensen

De brandweer is sterk afhankelijk van vrijwilligers; in de repressieve functies vormen zij 80% van de capaciteit. Die vrijwilligheid komt in de knel, omdat uit wetgeving is gebleken dat vrijwilligers en beroepskrachten niet hetzelfde werk mogen uitvoeren tegen verschillende vergoeding. De Rijksoverheid heeft nog geen dekking gevonden om dit knelpunt op te lossen, waardoor brandweerpersoneel al jaren in onzekerheid zit. We willen niet dat we hierdoor vrijwilligers kwijtraken. Daarnaast kan het werk tot gevaarlijke en traumatische ervaringen leiden. De veiligheidsregio's hebben dan ook hard geïnvesteerd in een uniforme regeling. Maar voor landelijke coördinatie en expertise is aanvullende financiering nodig. Dat moet de Rijksoverheid leveren.

Nieuwe risico's in de energietransitie

De energietransitie leidt tot nieuwe veiligheidsrisico's. Het lokaal opwekken en opslaan van energie, toenemend transport van gevaarlijke stoffen als waterstofdragers en het elektrificeren, na-isoleren en bio-bases bouwen van woningen draagt bij aan een groener Nederland, maar maakt het voorkomen en bestrijden van branden moeilijker en gevaarlijker. Daarom pleiten de veiligheidsregio's voor een herijking van de bouwregelgeving en een stevige adviespositie in wet- en regelgeving. Bovendien moet er overeenstemming komen tussen de decentrale overheid en het Rijk over veiligheid op en nabij het spoor in relatie tot het toenemende vervoer van gevaarlijke stoffen door woonwijken.